

floarea pasiunii

Iubiri de altădată

FIOR DI PASSIONE

Matilde Serao

FLOAREA PASIUNII

Matilde Serao

Copyright © 2013 Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SERAO, MATILDE

Floarea pasiunii / Matilde Serao; trad.: Camelia
Zara. – București: ALLFA, 2013
ISBN 978-973-724-471-0

I. Zara, Camelia (trad.)

821.131.1-31=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved. The distribution of this book outside
Romania, without the written permission of **ALLFA**,
is strictly prohibited.

Copyright © 2013 by **ALLFA**.

Editura **ALLFA**: Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3,
sector 6, cod 060512 – București

Tel.: 021 402 26 00

Fax: 021 402 26 10

Distribuție: Tel.: 021 402 26 30; 021 402 26 33

Comenzi: comenzi@all.ro

www.all.ro

Redactare: Crenguța Năpristoc

Tehnoredactare: Liviu Stoica

Corectură: Iuliana Dumitru

Design copertă: Alexandru Novac

matilde serao

Matilde Serao, jurnalistă și scriitoare, s-a născut în 1856, în Grecia, tatăl ei fiind italian, iar mama grecoaică. În 1860, familia se stabilește în Italia, la Napoli. Matilde Serao a lucrat ca ziaristă și institutoare, o perioadă marcată de privațiuni și reflectată în prefața volumului de povestiri *Leggende Napolitane* (1881). În 1892, a fondat la Napoli, împreună cu Edoardo Scarfoglio, ziarul *Il Mattino*,

care a devenit cel mai important și mai citit cotidian din sudul Italiei. Printre cele mai cunoscute romane și volume de povestiri ale sale se numără *Cuore inferno* (1881), *Floarea pasiunii* (*Fior di passione*, 1883, Editura ALLFA, 2013), *Piccole anime* (1883), *La Virtù di checchina* (1884), *Il ventre di Napoli* (1884), *La conquista di Roma* (1885), *All'erta sentinella!* (1889), *Il paese di cuccagna* (1891), *Castigo* (1893) și *La ballerina* (1899). S-a stins din viață în 1927, la Napoli.

matilde serao

floarea pasiunii

Traducere din limba italiană de
Camelia Zara

EDITURA ALLFA

Roman de dragoste

I.

Fulvio se aplecă, luă din mâna Paolei înghețata pe care aceasta, zâmbind nespuse de duios, i-o întindea și, privind-o în ochi, îi spuse:

— Vă iubesc.

— Nu trebuie să mă iubiți, murmură ea fără să-și piardă cumpătul, continuând să zâmbească.

— De ce?

— Pentru că am bărbat, replică ea placid.

— Nu contează!

Și ochii lui Fulvio, de un albastru întunecat, sclipiră de pasiune. Ea rămase în fața lui, fără să arate nici cea mai mică tulburare, încă zâmbind, toată îmbujorată, cu frumoasele brațe albe ieșind de sub dantela neagră a mânecilor. Pe dantela neagră și pe brațele albe scânteiau brățările cu nestemate: îi căzuseră la încheietura mâinii, iar ea căuta să le ridice înapoi spre cot, cu multă grijă, jucându-se cu lăntișoarele de aur, cu cerculețele subțiri. Iritat, Fulvio bătea cu lingurița în farfurioara înghețatei:

— Plecați, murmură dintr-odată, sufocându-se de mânie, sunteți o femeie odioasă, vă detest!

Paola dădu din cap, așa cum ai face pentru un bolnav incurabil, și se îndepărtă de Fulvio. Musafirii se strângeau în jurul pianului la care un instrumentist tânăr, palid, cu un ciuf des de păr negru pe frunte, acompania

cântarea unei fete firave, îmbrăcată în alb, cu o voce slabă, dar plăcută, care interpreta o romanță de Bizet. Romanța avea un caracter oriental, o cantilenă bizară, uneori plină de triluri vesele, alteori plină de lungi suspine: și două sau trei doamne se moleșeau, lăsând să se topească înghețata în farfurioară, absorbite de tânguirea delicată a tinerei orientale; soțul Paolei se legăna într-un fotoliu, fumând liniștit, privind cu ochi distrați silueta suplă a soției sale, îmbrăcată toată în negru, toată scânteind de perle negre. Briza marină răcoroasă intra prin cele patru ferestre ale aceluia lung salon: sprijinit de pervaz, Fulvio privea pierdut marea. Acum Paola le oferea țigări tinerilor și doamnelor care îndrăzneau să fumeze. Iar mâna care întindea portțigaretul era atât de albă, atât de fină, încât Fulvio simți că se topește de tandrețe.

— Iertați-mă, făcu el, ridicându-și spre ea ochii rugători.

— Prietene, n-am ce să vă iert, spuse Paola suav.

— Sunt o brută: dumneavoastră sunteți bună.

— Nu, nu, zise ea și dădu să se retragă.

— Nu rămâneți niciodată o clipă lângă mine, murmură el cu voce plângătoare.

— Nu pot, prietene: acești domni vor să fumeze. Iată-l pe soțul meu fără țigări...

Se retrase, grațioasă, și îi oferi țigările soțului ei, zâmbindu-i. Soțul o privi liniștit, cu aerul satisfăcut al omului imperturbabil de fericit, și își alese țigara, jucându-se cu degetele soției. Păreau că își spun multe lucruri, soțul și soția, multe lucruri pline de iubire: și erau atât de tineri, atât de frumoși, încât prietenii lor îi priveau cu bunăvoință, așa cum ai privi doi logodnici. Singur-singurel rezemat de pervaz, Fulvio se uita țintă

la scena aceasta și se îngălbeni: făcu doi sau trei pași în față. Dar, iat-o, ea venea din nou spre el, zveltă, ușoară:

— Vi s-a stins țigara: doriți un foc?

— Nu vă e teamă, făcu el printre dinți, dar cu cel mai amabil dintre zâmbete, nu vă e teamă că vă omor soțul?

— Țigareta s-a stins...

— O să vedeți că-l omor, doamnă.

Fără să-i mai spună ceva, devenind un pic serioasă, Paola se îndepărtă încet de el, ca și cum o vorbă dure-roasă ar fi lovit-o. Acum toți o felicitau pe domnișoara Sofia, care interpretase atât de bine *Les adieux de l'hôtesse arabe*: iar tânăra firavă, cuprinsă de melancolie, surâdea modest.

— Vă place Bizet? îl întrebă Sofia pe Fulvio, care li se alăturase celorlalți invitați.

— Bizet? făcu el buimac.

— Da: vă întrebam dacă vă place.

— Mult, susură el distrat.

Tânăra firavă și abătută îl privi și repetă, ca pentru sine, primele cuvinte din romanța franțuzească:

— *Puisque rien ne t'arrête...*¹

Dar el nu auzi, adâncit în gândurile sale.

— ... *adieu bel étranger*², încheie Sofia încet.

În jurul pianului, acum, se râdea. Instrumentistul tinerel, palid, cu ciuful des de păr negru pe frunte, venit de puțin timp din Londra, le povestea prietenilor săi napolitani încăpățânarea acelor *misses* și *mistresses*³ englezoaice de a învăța pateticele romanțe italienești: le

---

¹ „Fiindcă nimic nu te împiedică...” (fr. în original). (N. red.)

² „...adio, străin frumos” (fr. în original). (N. red.)

³ „Domnișoare” și „doamne” (en. în original). (N. red.)

imita grimasele și schimonosirile într-un mod vivace, cu însuflețirea napolitanului care se răzbuna pentru lunga perioadă de negură suportată fără nicio tragere de inimă. Toți râdeau, îndeosebi soțul Paolei: Paola, în picioare, își făcea vânt cu evantaiul mare din satin negru, pe care un pictor fantezist desenase un peisaj selenar. Iar Fulvio, neputând vorbi, o privea pe Paola: o privea cu atâta intensitate, cu atâta ardoare, încât pleoapele ei clipiră de două sau de trei ori, aproape stânjenită. Însă el nu se tulbură, sedus, hipnotizat, sorbind din ochii ei, care nu îl priveau, fascinația invincibilă: iar ea, cu naturalețe, ca și cum lumina excesivă ar fi deranjat-o, înălță evantaiul larg din satin negru și își ascunse chipul. Acum Fulvio nu mai vedea decât bustul scânteietor de perle negre și mâna subțire ridicată, degetele care țineau lamelele negre ale evantaiului: un voal de satin negru îi ascundea fața Paolei. Toți râdeau de caricaturile maestrului de muzică; Fulvio avea ochii plini de lacrimi. Sofia îl privea cu un surâs firav, melancolic.

Dar un sunet delicat de mandolină intră pe ferestrele care dădeau spre mare: râsetele încetară, toți ciuliră urechile. Sunetul se apropia, iar invitații, ca atrași, se îngrămădiră spre ușa care dădea pe terasă. Marea era neagră, în noaptea neagră: înalte, stelele tremurau pe cerul negru. Prin întunecimea mării trecea o bărcuță, purtând la prora o făclie sângerie a cărei văpaie se reflecta în apă; pe bărcuță cineva cânta la mandolină, dar nu se deslușea cine e; ceva alb fâlfâia, ca rochia. Și făclia sângerie își reflecta lumina în mare, mandolina invizibilă se lamenta, umbra albă era nemișcată și bărcuța aluneca; o tăcere cuprinsese grupul cel vesel.

— E o romanță în acțiune, spuse maestrul de muzică, spărgând liniștea.

— Duet de dragoste! strigă un tânăr.

— Să nu-i deranjăm, zise Paola suav.

— Hei, voi din barcă, strigă soțul Paolei, ca pentru a-și contrazice nevasta, bună seara, bună seara, distrați-vă!

Tot grupul repetă:

— Bună seara, bună seara, distrați-vă!

Imediat, scufundându-se în mare, văpaia roșie se stinse, mandolina tăcu, iar bărcuța vâsli în tenebre și în tăcere.

— Prea multă înfumurare, sau niște îndrăgostiți! strigă soțul Paolei.

— Ferice de ei, zise Fulvio.

— De ce-i invidiezi? Întrebă pianistul. Napoli are plajele ei pline de bărcuțe și casele ei pline de rochii albe.

— Și nici mandolinele nu-i lipsesc, adăugă soțul Paolei.

— Ce mă interesează de bărcuță și de muzică și de rochia albă! Acei oameni se iubesc: eu îi invidiez.

— Oh, sentimentalul, sentimentalul! exclamă doi sau trei.

— Iubirea e un lucru minunat! zise Fulvio, cu o convingere profundă.

— Ce descoperire, pe cinstea mea! strigă soțul Paolei.

— Trebuie să vă luați nevastă, zise pianistul. Fulvio, uită-te la doamna Paola și la soțul ei: trebuie să-ți iei nevastă.

— Trebuie să vă luați nevastă, repetă Paola suav.

— Trebuie să mor, șopti Fulvio.

Dar prietenii și prietenele intrau înapoi în salon: se organiza, pentru seara următoare, o excursie pe mare, cu două bărcuțe, cu muzică. Nu era mai bine dacă se aștepta să răsară luna? Ba nu, excursiile cu lună sunt vulgare, nu ți-e frică de nimic, se vede prea clar: e mai bine să se navigheze în noapte, ca bărcuța amanților. Asta spuneau doamnele; domnii propuneau să ia cu ei merinde pentru cină. În pragul ușii, spre terasă, Paola îi spuse lui Fulvio, de la depărtare:

— Sunteți și dumneavoastră pentru excursie?

— Nu, nu, ascultați... zise el cu vocea sufocată.

Însă ea nu ieși pe terasă. Câteva doamne vorbeau de plecare: dar pentru a mai reține invitații puțin, Sofia începu să cânte valsul *Umbrei* din *Dinorah*. Lumea, în picioare, asculta: însă vocea slabă și diafană a fetei nu reușea să execute acele triluri complicate, acele răspunsuri ale ecoului. Cu toate acestea, cânta acel vals ca și cum ar fi plâns; și, într-adevăr, acea muzică, care era tânguirea unei iluzii, părea un suspin de dulce nebunie.

— Dați-mi înapoi evantaiul, îi zise Paola duios lui Fulvio, care stătea singur-singurel pe terasă.

— Nu, dacă nu mă ascultați, zise el, ținând evantaiul strâns peste buze.

— Dați-mi înapoi evantaiul! repetă ea cu hotărâre și delicatețe.

— Ascultați-mă, ascultați-mă, vă conjur, este un lucru extrem de grav...

Paola nu-i mai dădu atenție, intrând din nou în salon: acum chelnerul servea pahare pline cu malaga în care plutea un cub de gheață, iar ea se învârtea atentă, zâmbitoare, senină. Când își termină turul, își aminti

firește de celălalt oaspete al său, care stătea singur, în umbră, pe terasă, între negreala cerului și cea a mării.

— Dați-mi evantaiul, prietene!

— Ascultați-mă... zise el din nou.

Și vocea îi era atât de plină de durere, încât ea se opri. Acum, în sală, cu noua veselie adusă de vin, toată lumea cânta în cor. Ea asculta cuvintele lui Fulvio.

— Ascultați! Trebuie să vă vorbesc. Trebuie să vă spun lucruri foarte grave. Nu mă întrerupeți, Paola, vă rog! Ascultați: am să vă spun, să vă spun atâtea lucruri. Dar o s-o fac curând, nu vă-ndoiți! Acum nu pot. Dincolo este lume, lume fericită: eu sunt cât se poate de nefericit, Paola, dacă dumneavoastră n-ascultați ceea ce am să vă spun. Fiți răbdătoare, vă rog! Eu sufăr mult. Dumneavoastră nu suferiți, știu asta: dar sunteți compătimitoare. Doresc să vă vorbesc, așadar. Trebuie să fim singuri. Ascultați! Eu n-o să părăsesc această terasă. Închideți ușa, o să creadă că am plecat. Vă rog, închideți-o! Soțul dumneavoastră o să se ducă la culcare... și eu vreau să vă vorbesc. O să aștept aici, cât veți vrea. După ce el doarme, veniți!

— N-o să vin, zise ea suav.

— Ascultați, Paola, eu sunt ca pe moarte. Dincolo se cântă și se dansează; aici aveți un om în agonie.

— N-o să vin, repetă ea fără să se tulbure.

— Mai ascultați! Vă conjur, în numele conștiinței dumneavoastră de femeie onestă, al virtuții dumneavoastră de tânără și de soție, al gingășiei și al milei dumneavoastră, nu-mi refuzați această ultimă favoare...

— N-o să vin.

— Dacă nu veniți, eu mă omor, Paola!

Ea îl privi o fracțiune de secundă.

— Eu mă omor, Paola, dacă nu veniți! Sunteți o creștină. N-o să lăsați un om să moară astfel!

— O să vin, zise ea.

II.

Și se duse. Noaptea era adâncă, iar în golful napolitan, la mare depărtare, scânteiau stelele: pe strada pustie din Posillipo, care se întindea sub terasa vilei, un șir de felinare se așternea până la Napoli: profundă era singurătatea, profundă liniștea. Obloanele balconului, care dădeau spre terasă, se întredeschiseră încet și o umbră albă, ușoară-ușoară, alunecă până la Fulvio, care aștepta de trei ore.

— Mulțumesc, zise el, încercând să vadă chipul Paolei în întuneric.

— Suntem în pericol de moarte, răspunse ea cu multă gingășie.

— Știu, răspunse el și își înclină capul.

Apoi amuți. Din momentul în care îi smulsese Paolei fatala promisiune, pasiunea lui era într-o stare de exaltare. În prima oră de așteptare nu făcuse altceva decât să-și repete, frenetic, năvalnic, ceea ce voia să-i spună Paolei; și anumite cuvinte, anumite fraze, murmurate în șoaptă, îl sufocaseră de emoție. Ea încă nu venea. Auzea cum se duceau încolo și înapoi, prin casă, servitorii dereticând camerele, închizând ferestrele: auzea vocea liniștită a Paolei și a soțului său, care discutau; dar nu putea desluși cuvintele. Apoi totul fu închis, se stinseră luminile, o liniște adâncă se așternu. Începu să tremure de nerăbdare, neîndrăznind să se miște, ghemuit la locul

său, cu nervii vibrând, repetând confuz, pe bucăți, ceea ce voia să-i spună Paolei, așa cum un copil disperat încercă zadarnic să reproducă lecția învățată pe de rost. Paola nu venea. Numărase de o sută de ori felinarele cu gaz de pe strada din Posillipo: erau treizeci și trei, celelalte se pierdeau într-un șirag de lumină. Pentru a păcăli timpul, se gândi să numere stelele, dar se rătăci în ele. Câte ore trecuseră? Noaptea aceea era așadar eternă? O disperare resemnată îl cuprinse, îl doborî: poate că Paola nu va veni. Lui nu-i mai rămânea decât să se arunce în gol, în mare: în vecii vecilor nu ar fi lăsat să-l prindă lumina zilei, soarele, pe acea terasă. Și acea idee, acea soluție îl liniștiră. O moleșeală profundă îl copleși și nu mai știa nimic nici de timp, nici de spațiu. Într-atât, încât deschiderea balconului și umbra Paolei abia dacă îl făcură să tresară. Acum nu mai găsea nimic de spus. Se sfârșise totul, putea să se arunce în gol, în marea neagră.

— Ce aveți să-mi spuneți, prietene?

— Că vă iubesc.

— Mi-ați spus-o deja. Nimic altceva? întrebă ea și dădu să plece.

— Vă iubesc, vă iubesc, vă iubesc!

— Prietene, soțul meu doarme alături. Dacă un țânțar își face auzit bâzâitul, dacă scârțâie o mobilă, dacă vocea dumitale sau a mea se ridică un pic, el se trezește. O să vină aici: iar noi o să murim.

— Asta caut, murmură cu voce gravă.

— Aș muri pentru dumneavoastră, dacă v-aș iubi.

Dar nu vă iubesc.

— Și atunci de ce vă expuneți morții?

— Din milă.

— Nu simțiți nimic altceva pentru mine?

— Prietenie și milă.
— Voi, femeile, sunteți infame.
— Sărmane Fulvio! făcu ea cu multă gingășie.
— Vă interzic să mă compătimiți! Trebuie să mă iubiți, înțelegeți? Asta am venit să vă spun.

— Nu pot să vă iubesc.
— Trebuie! Am dreptul să fiu iubit. Oh, dumneavoastră credeți că existența unui bărbat nu-nseamnă nimic? Credeți că nu-nseamnă nimic să treceți pe lângă un bărbat și să-i luați totul? Credeți că nu-nseamnă nimic să-l faceți să înghețe de frig și apoi să-l aprindeți, provocându-i o febră care nu se mai domolește niciodată? Credeți că o femeie poate să privească cu gingășie, să zâmbească cu gingășie, să vorbească cu gingășie și să rămână nepedepsită, așa cum dumneavoastră priviți, zâmbiți și vorbiți? Oh, gingășie blestemată, gingășie blestemată!

În ciuda faptului că era foarte aproape de ea și aproape că-i intuia expresia chipului, nu văzu lacrimile care i se iviseră în ochi.

— Pentru că, în fond, eu eram o ființă fericită. Mă bucuram de tinerețe și de soare, de frumusețea ținutului meu și de compania prietenilor mei! Aveam acea indiferență senină, cea mai mare fericire umană. Eram egoist, dar liniștit: mă lăsam iubit, sau nu căutam să mă iubească cineva. Senin, senin ca Zeus!

— Fie ca Dumnezeu să vă poată reda seninătatea! murmură ea cu duioșie.

— Dumnezeu... eu nu îl rog!

— Îl rog eu, mereu, să vă dea pacea.

— Oh, femeie ipocrită! Nu vă bateți joc și de Domnul, așa cum vă bateți joc de mine! Ascultați! Dumneavoastră trebuie să mă iubiți, neapărat! Vă iubesc prea mult

pentru a nu fi iubit. Ar fi o nedreptate imensă. Nu există astfel de nedreptăți în lume. Lumea este echilibrată, totul se compensează. Înflăcărarea mea e prea vie ca să nu vă aprindă. Trebuie să mă iubiți! O să vă lăsați soțul, mama, casa, servitorii, tot ceea ce ați iubit, tot ceea ce ați adorat, și o să veniți cu mine. O să plecăm departe. O să fim destul de fericiți, destul de fericiți, o să vedeți! O să fim și nefericiți, știu, dar nu contează, așa e viața. Pasiunea e mai puternică decât noi. Eu vă ador, Paola, să plecăm împreună!

— Dumneavoastră sunteți nebun, prietene! zise ea rezemându-și cotul pe parapet și privind marea de dedesubt.

— Ba nu, sau, dacă preferați, sunt nebun. Nu contează. Cert e că nu pot trăi fără dumneavoastră. Cert este că am nevoie de dumneavoastră. Cert este că vă doresc. Nimeni nu vă dorește ca mine: acum nimic nu mai rezistă magnetismului voinței, aceasta ar lichefia diamantul și ar frânge fierul. Sunteți femeie, sunteți făcută din carne și oase, simțiți, iubiți, urâți, o să simțiți magnetismul sufletului meu care vă dorește. Soțul dumneavoastră vă are, dar nu vă dorește: e o bestie. Îl urăsc cu ferocitate. Am vrut să-l ucid în seara asta: o s-o fac mâine dacă nu veniți cu mine. Dar o să veniți! Ați venit pe terasă, o să veniți cu mine. Să mergem!

Și o luă de mână, hotărât, pentru a o duce cu el.

— Nu, zise ea.

— Veniți!

— Nu.

— De ce?

— Pentru că nu vă iubesc.

— Oh, Paola, nu vorbiți așa! izbucni Fulvio cu voce plângătoare.

— Cum vreți să vorbesc?

— Tăceți, mai bine! Sunetul vocii atât de dulce și atât de rece mă disperă. Tăceți, vă rog!

Ea tăcu. Fulvio se aruncase cu brațele și cu capul pe parapet, scuturat de spasme. Ea își lăsă capul în piept, ca și cum ar fi cugetat profund. O trăsură trecu pe strada din Posillipo, la trap, și ecoul unor hohote de râs ajunse la ei. Paola își ridică capul.

— Nu plângeți, Fulvio!

— Nu plâng, zise el disperat.

— Fiți puternic!

— Sunt destul de puternic.

— Ascultați, ascultați ce vă spune prietena dumneavoastră! O să vă vindecați cu ușurință.

— Ba nu, niciodată!

— O să vă vindecați. Sunteți cinstit?

— Sunt.

— În cazul ăsta, o să vă vindecați. Pasiunea este un lucru necinstit. Vedeți, eu am bărbat. Răspunsul ăsta pare vulgar: e cinstit, însă. Când suntem tinere, mama ne spune: trebuie să iubiți omul pe care-l luați de bărbat. Dacă nu-l puteți iubi, trebuie măcar să-l respectați, trebuie să-i fiți credincioase și ascultătoare, să-i păstrați corpul și sufletul vostru, chiar și cu prețul de a muri de durere. Și mama nu doar spune aceste cuvinte, ci ne dă și exemplu, în fiecare zi. Această datorie de cinste, această tradiție de fidelitate, această moștenire de virtute ne sunt transmise în sânge, din mamă în fiică. Nu e nimic sublim aici: e o datorie, se îndeplinește.

— Și se moare, Paola.

— Nu se moare. Pasiunea, oarbă, jignește soțul, bu-
nul soț care doarme alături, calm, încrezător, fără nicio
suspiciune. Asta e marea nedreptate. Pentru că, în fond,
bărbatul care se însoară, chiar și atunci când face o căsă-
torie din interes sau din ambiție, face un sacrificiu mare.
El ne încredințează numele său și inima sa; ne dăruiește
credința și libertatea sa; se leagă printr-un jurământ in-
disolubil; începe să muncească pentru noi și pentru fi-
ii noștri, cu umilință și măreție. Noi suntem consolarea
și gloria lui; noi reprezentăm pentru el cele mai dulci
și mai sigure satisfacții; ziua lui trece cu dorința de
a ne regăsi, de a ne revedea; orele cele mai dragi lui
sunt în casă, în brațele noastre. Ah, ce tezaur de sacrifi-
cii mici și mari este dragostea unui soț! Dumneavoastră
le ignorați. Pasiunea ignoră totul: nu se cunoaște nici
măcar pe ea însăși.

— Soții își înșală soțiile, murmură el ca buimac.

— Le înșală, dar le iubesc. Nimic nu poate rupe aceas-
tă legătură profundă, intimă, făcută din vorbe și din la-
crimi, din sărutări și din suspine; nimic nu poate rupe
acest legământ care a pătruns în inimă și în simțuri. Dar
iată pasiunea: ea vrea să distrugă relația sacră, vrea să
rupă legământul sacru. Cine sunteți dumneavoastră? Un
tinerel, un bărbat, o ființă oarecare, din infinita umani-
tate: departe de mine, străin de mine. Treceți pe strada
mea: eu, poate, trec pe a dumneavoastră. Și imediat mă
iubiți. Ce-ați făcut pentru mine? Nimic. Ce puteți face?
Nimic. Adică, mult. Am un nume, vreți să mi-l luați; am
o onoare, vreți s-o arunc ca pe o cârpă; am respectul pri-
etenilor, trebuie să-l desconsider; am încrederea soțului
meu, trebuie s-o înșel; am pacea conștiinței mele, trebu-
ie s-o pierd pentru totdeauna. De ce? De ce mă iubiți?
Și cel care doarme alături, atât de liniștit, mă iubește.

— Nu-i adevărat!

— Ce știți dumneavoastră? Numai noi, femeile, știm cine ne iubește. Vorbiți de drepturi? Oh, biet om care dormi, du-te, adoră o femeie și ia-o de soție; dăruiește-i cea mai bună parte din viața ta; pune-ți în ea toată speranța; fii pentru ea frate, tată, soț, amant, prieten, călăuzitor, infirmier; suferă pentru ea, cu trup și suflet! Și vine un străin, un egoist subjugat de capricii, un om care n-a făcut nimic, care-i oferă femeii tale o viață de dezonoare, vine și vrea să-ți ia tot, cu forța! Dumneavoastră vorbiți de nedreptate? Ce faceți aici? De ce binevoiesc să vă ascult, să mă apăr, să vă dau explicații? Nu știu cine sunteți; nu vă cunosc. Dați-vă la o parte din drumul meu! Plecați!

— Dumneavoastră nu mă iubiți, Paola, asta-i tot.

— Acesta e adevărul, nu vă iubesc.

Dar o lumină fugitivă venind din camera soțului îi surprinse pe amândoi. O scânteiere extrem de scurtă; apoi din nou umbră. Fulvio și Paola se priviră, se înțeleseră. Și placid, duios, ca și cum ar fi fost pe moarte, ea zise:

— Binecuvântată Fecioară Maria, îți încredințez sufletul meu!

În șoaptă, se rugă. Fulvio tăcu, așteptând. Dar niciun zgomot nu se auzi, nicio lumină nu se aprinse, nimeni nu veni. Se înșelaseră. Rămaseră așa timp îndelungat. El nu cuteza să întrerupă acea liniște, nu cuteza să spună ultimul cuvânt. Totul i se părea năruit împrejur, în noaptea neagră; și nu putea merge printre dărâmături. Mai mult, ridicându-și ochii, simți cum ochii ei îl interoghează dornici să pun punct acelei situații.

— Ce trebuie să fac? Întrebă el glacial.

— Să plecați, zise ea cu o duioșie imperturbabilă.